

hört also zu 1. दामन्, nicht zu 4. दामन्). गुत्रणाम् Suçr. 1, 334, 7. VARĀH. BRH. S. 93, 61. मान्य^० MBh. 3, 15394. HARIV. 7326. MĀRK. P. 20, 20.

मानयितव्य (wie eben) adj. zu ehren, geehrt zu werden verdienend MBh. 12, 3979.

मानरन्धा (2. मान + रन्ध) f. eine Art Wasseruhr, ein Gefäß mit einer Öffnung im Boden, das in's Wasser gestellt sich allmählich füllt und zum Messen der Zeit dient, TRIK. 1, 1, 121. °रन्धी WILSON.

मानर्व (von मनु) Vop. 7, 32. fg. 1) adj. f. ई vom Menschen oder von Manu stammend, demselben eigen u. s. w., menschlich; m. Mensch (AK. 2, 6, 1, 3, 4, 29, 220. H. 337. HALĀJ. 2, 176), °वी Menschentochter, ein menschliches Weib (ÇABDAR. im ÇKDR.); मा नः पयः पित्र्यान्मानवाद्यधि हूरं नैष्ट परावतः so v. a. nicht ab vom Pfade der Vorväter in die Fremde RV. 8, 30, 3. वि यो रत्ना भवति मानवेभ्यः 4, 34, 1. पर्युमानवी 10, 86, 23. AV. 12, 1, 2. मानवोः पञ्च कृष्टयैः 3, 24, 3. पञ्च मानवाः AIT. BR. 8, 23. ÇAT. BR. 13, 5, 1, 14. सप्त 23. मानुषीभ्यस्त्वमङ्गिर इत्याहु मानव्यो हि प्रजाः TS. 5, 1, 5, 6. 1, 5, 2, 3. 6, 1. ĀÇV. ÇR. 1, 3, 5. मानवी ऋचौ TS. 2, 2, 10, 2. मानव्यः सामिधेयः KĀTJ. ÇR. 24, 2, 8. श्ववर्त KĀND. UP. 4, 15, 6. पुरुषो ऽमानवः 5, 10, 2. रोदसी den Menschen gewogen RV. 9, 98, 9. — वंश Manu's Geschlecht MBh. 2, 803. BHĀG. P. 9, 1, 7. राजर्षिवंश UTTARARĀMAK. 39, 4. शस्त्र R. 1, 56, 7. R. GORR. 1, 30, 20. पत्न HARIV. 509. वर्ष Verz. d. Oxf. H. 41, a, N. 1. VARĀH. BRH. S. 54, 99. °सूत्र, °कल्पसूत्र (auch schlechtweg मानव n.) Ind. St. 1, 69, 470. 5, 9. fgg. 14. fgg. ÇAṆK. zu BRH. ĀR. UP. S. 237. शास्त्र M. 12, 107. 126. धर्म PARĀÇ. 1, 24 bei STENZLER, JĀGŪ. S. VII. उपपुराणा Madhus. in Ind. St. 1, 18, 15. Verz. d. Oxf. H. 63, b, 12, 80, a, 4. °प्रुत्वभाष्य Ind. St. 1, 470. — क्रिया नामीच्च मानवी menschlich MBh. 3, 11237. मनोर्वंशी मानवानां ततो ऽयं प्रथितो ऽभवत् । ब्रह्मन्-त्राद्यस्तस्मान्मनोर्जातास्तु मानवाः ॥ Menschenkinder 1, 3138. fg. धर्ममनु-तिष्ठन्ति मानवः Mensch M. 2, 9, 20. 3, 140. 5, 35. MBh. 3, 6008. R. 1, 8, 8. Suçr. 1, 69, 20. 114, 14. 254, 11. Spr. 244. 2318. 2690. 3054. VARĀH. BRH. S. 68, 5. 20. 112. MĀRK. P. 17, 12. WEBER, RĀMAT. UP. 290. ÇUK. in LA. (II) 35, 20. कपट^० BHĀG. P. 1, 1, 20. Mann M. 9, 96. Spr. 1303. 3304. pl. Unterthanen M. 9, 246. 309. Spr. 2608. m. sg. Knabe ÇABDAR. im ÇKDR.; fehlerhaft für माणव. — 2) m. patron. Verz. d. B. H. 60, 6. Nābhāne-dishṭha AIT. BR. 5, 14 (vgl. RV. 10, 62, 1). Çarjāta 4, 32. ÇAT. BR. 4, 1, 5, 2. Çarjāti BHĀG. P. 9, 3, 1. Kākshus und Nahusha RV. ANUKA. BHṚGU M. 3, 3, 12, 2. Sudjuma BHĀG. P. 9, 1, 36. Karūsha 2, 16. मानवी 3, 21, 5. De-va-hūti 23, 4. 6. Iḍā TS. 2, 6, 3, 3. ÇAT. BR. 1, 8, 1, 26. मानवी (मनोर्पत्यम् Schol.) MBh. 3, 16637 fehlerhaft für मालवी, wie SĀV. 1, 19 hat. — 3) m. pl. N. einer Schule des schwarzen Jaḡus Ind. St. 3, 258. — 4) f. ई a) Menschentochter, menschliches Weib, Manu's Tochter s. u. 1. 2. — b) N. pr. einer Göttin, die die Befehle des 11ten Arhant's der gegen-wärtigen Avasarpiṇī ausführt, H. 43. — c) N. pr. einer der 14 Vi-djādevi H. 240. — 5) n. a) = मानवसूत्र s. u. 1. — b) N. eines Sā-man Ind. St. 3, 229, a. PAÑÇAV. BR. 13, 3, 14. 15. ÇĀṆKH. ÇR. 12, 9, 17. LĀTJ. 3, 4, 15. — c) eine best. Busse: मानवं त्रैमासिकं कुर्यात् PRĀJĀÇĪTTEND. 38, a, 1. Citat bei KULL. zu M. 11, 146; vgl. मानवीय. — d) Mannes-länge (als best. Maass) VARĀH. BRH. S. 54, 71. fg. 83.

मानवदेव (मा^० + देव) m. der Gott unter den Menschen, König, Fürst

RAGH. 14, 32.

मानवत् (von 1. मान) adj. = मानिन् MED. n. 107. 1) Ehren genießend TAITT. UP. 3, 10, 3. 7. — 2) f. grollend (in Folge verletzten Stolzes oder aus Eifersucht) KATHĀS. 1, 25. ÇIÇ. 9, 84. मानवतीजन Spr. 1779.

मानवपति (मा^० + प^०) m. Herr der Menschen, Fürst, König VARĀH. BRH. S. 11, 6.

मानवर्षक (1. मान + व^०) m. N. pr. eines Volkes MBh. 6, 357 (VP. 190). — Vgl. मानवर्तिक. मानवलक.

मानवर्जित (1. मान + व^०) adj. der Ehre baar DHAR. im ÇKDR. तस्मा त्वं नर्तनः पार्य स्त्रीमध्ये मानवर्जितः MBh. 3, 1866. श्रद्धयोपाकृतं क्वापि कदाचिन्मानवर्जितम् । भुञ्जे der Ehre baar so v. a. meine Ehre verletzend (tantôt la nourriture n'est abandonnée par l'orgueil BURN.) BHĀG. P. 7, 13, 38.

मानवर्तिक m. pl. N. pr. eines Volkes MĀRK. P. 57, 43. मानवर्षक MBh. गववर्तिल्ल v. l. im MĀRK. P.; vgl. VP. II, 157. — Vgl. मालवर्ति.

मानवलक m. pl. v. l. für मानवर्षक VP. 190, N. 71.

मानवस्व् (von मानव), partic. मानवस्व्यन्त् nach Menschenweise thugend (Menschen d. h. Priester wünschend SĀ.). मुमुक्ष्वोऽं मनवे मानवस्वते (उप युष्यते) d. h. die Flammenrosse lassen sich schirren von dem Menschen, der doch dazu nur menschliche Kräfte verwenden kann, RV. 1, 140, 4.

मानवाचल (मानव + च^०) m. N. pr. eines Berges MĀRK. P. 38, 11.

मानवाद्य (मानव + द्या^०) n. N. eines Sāman Ind. St. 3, 229, a.

मानवीय 1) adj. von Manu stammend: °संकिता KULL. zu M. 1, 4. — 2) n. eine best. Busse (vgl. मानव 5, c.) KULL. zu M. 11, 146.

मानवेन्द्र (मानव + इन्द्र) m. Fürst der Menschen, König R. 1, 5, 6. VA-RĀH. BRH. S. 20, 2. 68, 103.

मानवेय adj. von Manu stammend: °पाठक्रम Verz. d. Oxf. H. 263, b, No. 635. m. patron. HARIV. 640.

मानवोत्तर (मानव + उ^०) n. N. eines Sāman Ind. St. 3, 229, a.

मानवीय (मानव + घ्राय) adj. in Verbindung mit गुरू Bez. einer Klasse von Autoren bestimmter mystischer Gebete (neben दिव्यीय und सिद्धीय) Verz. d. Oxf. H. 101, a, 29. 33. b, 1. 4. 8. 13.

मानव्य 1) m. patron. von मनु gaṇa गर्गादि zu P. 4, 1, 105. °सगोत्र Ind. St. 3, 483. — 2) n. eine Menge von Knaben BHAR. zu AK. 3, 3, 41. ÇKDR.; fehlerhaft für माणव्य.

मानव्यायनी f. zum patron. मानव्य gaṇa लोहितदि zu P. 4, 1, 18.

मानःशिल (von मनःशिला) adj. aus Realgur bestehend: गिरि MBh. 6, 445. रजसु 12, 9998.

1. मानसं (von मनस्) 1) adj. f. ई (आ MBh. 14, 442) dem Sinn —, dem Geist entsprungen, — angehörig, geistig (Gegens. शारीर) VS. 13, 55. पुरुष ÇAT. BR. 14, 5, 5, 7. 9, 1, 18. JĀGŪ. 3, 194. TAITT. ĀR. 10, 79. 80. NIR. 4, 3 (besetzt). 14, 9. MBh. 15, 938. व्याधि Suçr. 1, 1, 9. 4, 9. 69, 6. Spr. 4945. VIKR. 30. TATTYAS. 50. दुःख MBh. 3, 71. fg. Spr. 4575. व्यथा AK. 1, 1, 2, 28. H. 1371. पीडा HĀLĀJ. 2, 380. वेदनाः MBh. 14, 442. प्रीति P. 3, 3, 116. Sch. नृणां सिद्धिः MĀRK. P. 36, 23. 25. विकार AK. 1, 1, 2, 21. HALĀJ. 1, 90. संकल्पः कर्म मानसम् NILAK. 46. AK. 1, 1, 4, 11. HALĀJ. 4, 88. M. 12, 5, 8. कर्मदाय 9. धर्म MBh. 13, 364. अकिंसा सत्यमस्तेयं ब्रह्म-चर्यमकम्पता । एतानि मानसान्याङ्गव्रतानि तु धराधरे ॥ VARĀHA-P. III